

ВЕБ-САЙТ ЯК ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ — КРОК ДО ЯКІСНОЇ ОСВІТИ

Кононець Наталія Василівна,

викладач інформатики та комп'ютерної техніки, Аграрний коледж управління і права Полтавської ДАА, кандидат педагогічних наук.

Анотація. У статті аналізуються результати проведення конкурсу на кращий веб-сайт серед аграрних ВНЗ I–II рівнів акредитації і якісний рівень веб-сайтів. Визначено поняття веб-сайту навчального закладу, вимоги до нього. Охарактеризовано переваги й недоліки веб-сайтів навчальних закладів, окреслено рекомендації керівникам ВНЗ щодо їх удосконалення.

Ключові слова: веб-сайт, інформаційний ресурс, аграрний навчальний заклад, аграрна освіта, ресурсно-орієнтоване навчання.

Нині без урахування процесів стрімкого інформаційно-технологічного розвитку різних галузей, без випереджального підходу, без прогностичного бачення неможливий розвиток системи якісної підготовки сучасного фахівця аграрного сектору. В умовах інформатизації вищої школи і курсу на відкриту освіту для аграрних ВНЗ I–II рівнів акредитації — ресурсних центрів аграрної освіти — представництво у всесвітній мережі є важливим і принциповим. Своєчасне інформування, оперативне й ефективне задоволення потреб студентів, абітурієнтів та їхніх батьків, адміністрації, педагогічного колективу нині забезпечують веб-сайти, які дозволяють розширити й урізноманітнити спектр навчально-методичного й інформаційного сервісу, зробити інформаційно-освітнє середовище навчального закладу відкритим для кожного користувача. Необхідність створення веб-сайтів аграрних ВНЗ I–II рівнів акредитації обумовлена потребою розв'язання проблеми інформаційної недостатності і своєчасного збереження інформаційних ресурсів, упровадженням інноваційних технологій навчання і сучасних дидактичних систем, рекламою ВНЗ для майбутніх студентів, інформування аграрної освітянської спільноти про свою діяльність. Це вимагає організації власної інтеграційної й універсальної системи, яка має акумулювати необхідну для педагогів і студентів інформацію, що передбачає можливість формування єдиного технологічного комплексу для створення, збору, збереження й використання різноманітної за змістом електронної інформації й метаінформації [8].

Аналіз останніх досліджень. Сучасні Інтернет-технології в освітній діяльності досліджують вітчизняні і зарубіжні учені В. Ю. Биков, Н. А. Болдирева А. М. Гуржій, Н. В. Морзе, Е. Д. Патаракін, М. І. Зайдфодім, Д. Р. Лулакова, Тім О'Рейлі та ін., які однозначно зазначають, що використання Інтернет-ресурсів створює умови для розвитку нових інноваційних методів навчання, умови для розвитку особистості студента, його творчої самореалізації. З одного боку, Інтернет-ресурси є джерелом інформації, що використовуються в навчальному процесі, а з іншого, — виступають засобом пошуку цієї інформації, її представлення й обробки.

Процес розроблення веб-сайтів навчальних закладів як обов'язкового складника освіти представляє-

ний у працях таких дослідників, як Л. А. Карташова, С. А. Матвєєва М. І. Пальчук, Ю. В. Романюк, Т. С. Яшина, Джон Тіффін, Лаліта Раджасингам та ін., які визначають, що саме використання навчального веб-сайту у процесі навчання може сприяти максимально повній та ефективній реалізації можливостей Інтернет-ресурсів [3, с. 107]. Слід зазначити, що на сьогодні навчальний веб-сайт є найменш вивченим, але наразі одним із найпоширеніших засобів представлення навчальної інформації в Інтернет-ресурсах [7, с. 96]. Разом з тим, проблема розроблення веб-сайтів навчальних закладів ще не була предметом спеціальних педагогічних досліджень.

Метою статті є проаналізувати результати конкурсу на кращий веб-сайт і якісний рівень веб-сайтів аграрних ВНЗ I–II рівнів акредитації.

Основна частина. Нині в освіті України склалась ситуація, яку можна охарактеризувати як розвиток нового освітнього середовища, необхідними складовими якого на всіх рівнях (від учня чи студента до управління навчальним закладом і системою освіти) стали інформаційні технології й електронні освітні ресурси, зокрема, освітні веб-ресурси [1; 2]. Освітні веб-ресурси є складовою частиною навчально-виховного процесу, мають навчально-методичне призначення і використовуються для забезпечення навчальної діяльності вихованців, учнів, студентів і вважаються одним із головних елементів інформаційно-освітнього середовища [2].

Освітні веб-ресурси, зазначає Л. А. Карташова, перетворюються на визначальний чинник системи навчання ІТ, а їх застосування стає істотною умовою трансформації педагогічної діяльності, яка включає пізнавальний, конструктивний, організаторський та комунікативний компоненти [4].

Важливою умовою ефективного функціонування сучасного аграрного ВНЗ I–II рівнів акредитації стає залучення споживача освітніх послуг. Утім усе більшого значення набуває процес формування його позитивного іміджу. Інноваційна діяльність ДУ «Науково-методичний центр інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності вищих навчальних закладів «Агроосвіта» спрямована на підвищення конкурентноздатності навчального закладу, основною метою якого є задоволення потреб суспільства в новому типі фахівця, спроможного розв'язувати важливі про-

блеми наукового, технічного та культурного прогресу в умовах інформатизації суспільства.

Розвиток Інтернет-технологій відкриває перед навчальними закладами новий рівень можливостей виходу на відкритий інформаційний простір і створення свого іміджу [8]. Цьому якнайкраще сприяє веб-сайт ВНЗ.

Навчальний веб-сайт розташований на окремому хостингу (хостинг — це фізичне розміщення сайту на сервері компанії провайдера, що підключений до глобальної мережі Інтернет), має свою електронну адресу, тому для користування веб-сайтом студенти повинні мати доступ до Інтернету [9].

Освітній веб-сайт — це сукупність веб-сторінок з повторюваним дизайном, що забезпечують собою цілеспрямований процес навчання і виховання в інтересах особистості, суспільства, держави, об'єднаних за змістом, навігаційно і фізично знаходяться на одному сервері, використання яких може супроводжуватися атестацією тих, хто навчається, або констатацією досягнення освітніх рівнів [10].

Веб-сайт навчального закладу можна трактувати як інформаційний ресурс навчального призначення, виконаний засобами веб-технологій.

Під веб-сайтом навчального закладу будемо розуміти сукупність електронних документів, які висвітлюють достовірну інформацію про нормативні засади й основні напрями діяльності ВНЗ, об'єднаних однією електронною адресою доменним іменем або IP-адресою (доменним іменем або IP-адресою) і його Інтернет-представництвом у Всесвітній мережі [5]. Веб-сайт як інформаційний ресурс навчального закладу (сукупність документів у інформаційних системах: бібліотеках, архівах, банках даних, мережі) може не тільки бути офіційним джерелом інформації про заклад в Інтернеті, а й значно посилити імідж навчального закладу на ринку освітніх послуг. На рис. 1 зображено веб-сайт Аграрного коледжу управління і права Полтавської державної аграрної академії <http://asur.poltava.ua/>, на якому розміщено не лише необхідну офіційну інформацію, але й потужне навчальне середовище (розділ Студенту).

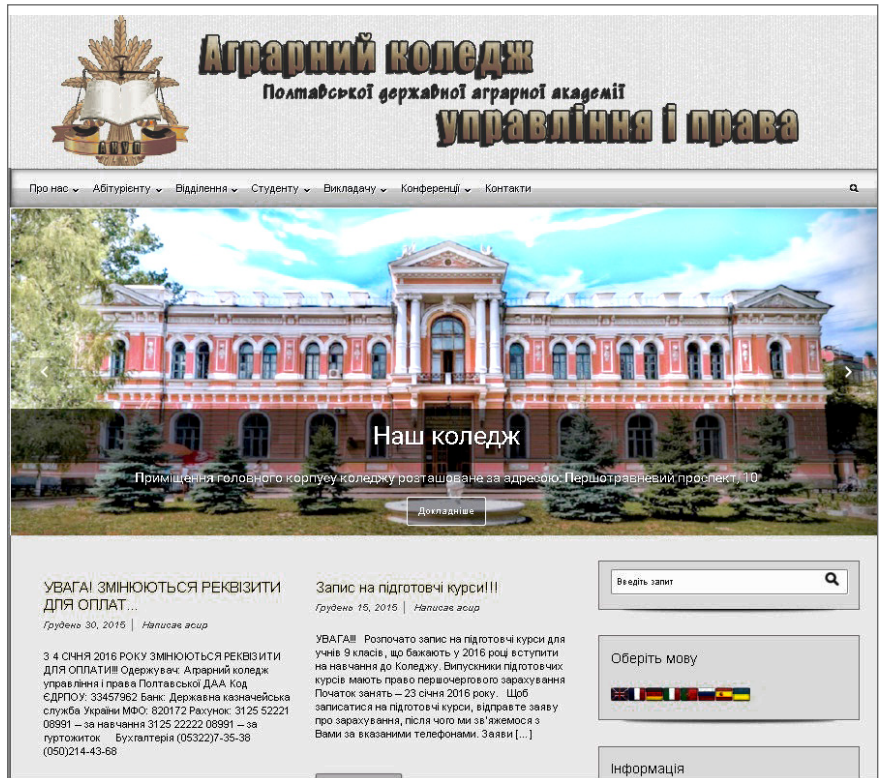

Рис. 1. Веб-сайт Аграрного коледжу управління і права Полтавської державної аграрної академії

З метою вдосконалення веб-сайтів аграрних навчальних закладів, формування єдиного інформаційного простору, упровадження в навчальний процес нових зручних інструментів взаємодії всіх його учасників — студентів, викладачів, адміністрації навчального закладу, стимулювання ініціативи у цій сфері, акцентування уваги на важливості повного, оперативного та зручного інформування про діяльність ВНЗ Міністерства аграрної політики та продовольства України засобами Інтернету як ефективного механізму забезпечення прозорості і протидії корупції у сфері освіти був проведений конкурс на кращий веб-сайт серед аграрних ВНЗ I–II рівнів акредитації.

У період із січня 2012 по жовтень 2013 року аграрні ВНЗ представляли свої веб-сайти, які демонстрували процес формування позитивного іміджу навчального закладу і, водночас, можливості впровадження, паралельно з існуючими, нових сучасних форм навчання (зокрема, ресурсно-орієнтованого навчання), доступність, зручність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві. Зазначимо, що ресурсно-орієнтоване навчання (РОН) — це комплекс форм,

методів та засобів навчання, націлених на цілісний підхід до організації навчального процесу, який зорієнтований не тільки на засвоєння знань і набуття навичок, але й на тренінг здібностей самостійного й активного перетворення інформаційного середовища шляхом пошуку і практичного застосування інформаційних ресурсів. Основними характеристиками РОН є те, що навчання здійснюється у тандемі «викладач-бібліотекар» на основі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій з використанням великої кількості різноманітних інформаційних ресурсів, характеризується підвищеним рівнем самостійності студента і спрямовується на неперервне навчання протягом усього життя [5, с. 76]. І нині саме веб-сайт ВНЗ стає основним навчально-інформаційним ресурсом для студента у період його навчання, а також відкриває шлях до ефективного використання інших освітніх Інтернет-ресурсів.

На рис. 2 продемонстровано сторінку «Електронна бібліотека», яка містить посилання на всі навчальні ресурси, які є в коледжі: електронний навчальний ресурс «ІНФОРМАТИКА+» (рис. 3) informatika-resurs.jimdo.com/ (Кожонець Н. В.); електронний навчальний контент

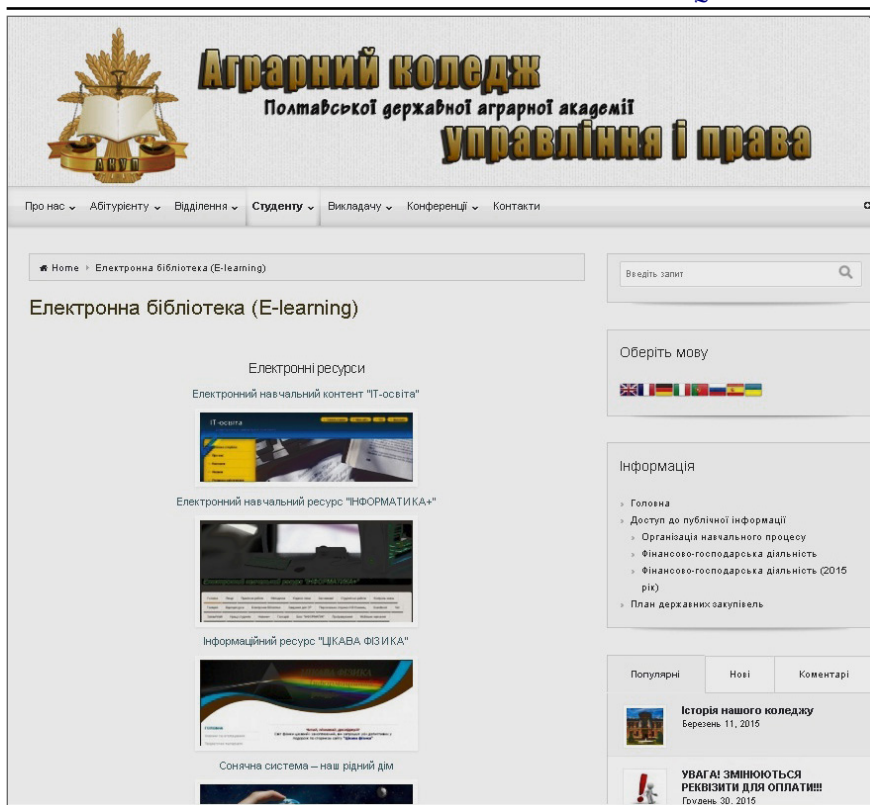

Рис. 2. Сторінка Електронна бібліотека

Рис. 3. Електронний навчальний ресурс «ІНФОРМАТИКА+»

«ІТ-освіта» <http://it-osvita.webnode.ru/> (Балюк В. О.); інформаційний ресурс «Цікава фізика») <http://cikavafizika.jimdo.com/> (Худолій І.І.); інформаційний ресурс «Студія здоров'я, краси і гармонії» (Яременко О. І., Сердюк Д. О.,

Новописьменний С. А., Хоменко П. В.); інтерактивні групи ВКонтакті; дистанційні курси тощо.

Предметом конкурсу стало змістовне наповнення веб-сайтів аграрних ВНЗ I–II рівнів акредитації України, зручність їх використан-

ня, забезпечення участі всіх учасників навчального процесу у діяльності закладів освіти, послуги, що надаються на сайтах. Кожний сайт оцінювався за показниками, згрупованими у такі категорії: структура і навігація, контент, зручність, динамічність, інтерактивність, ергономіка, дизайн та технічні показники.

На базі Івано-Франківського коледжу Львівського НАУ з 31.10 до 01.11.2013 року конкурсною комісією у складі голови Дудник Т. П. (заступника директора з навчально-методичної роботи ДУ «НМЦ «Агроосвіта»), заступника голови Краєвої Л. М. (завідувача навчально-методичного кабінету моніторингу якості навчання і забезпечення документами про освіту ДУ «НМЦ «Агроосвіта») та членів журі: Ігнатуші В. В. (керуючий партнер PR-агенції Media Brand), Кліща В. Ю. (Технологічно-економічний коледж Білоцерківського НАУ), Кононец Н. В. (Аграрний коледж управління і права Полтавської ДАА), Мандрика М. С. (Вишнянський коледж Львівського НАУ), Новицького С. Б. (Рівненський ДАК), Яцків Л. Ф. (Стрийський коледж Львівського НАУ) <http://minagro.gov.ua/uk/node/9994> було підведено підсумки конкурсу.

Кожному членові журі було запропоновано заповнити протокол відповідної форми, який мав визначити рівень змістового наповнення й оформлення веб-сайту кожного ВНЗ I–II рівнів акредитації України, і внести оцінки до зведеної узагальнюючої таблиці. Результати такого оцінювання уможливили проаналізувати якісний рівень кожного показника окремо конкретного веб-сайту навчального закладу, що дає можливість визначити подальший напрям розвитку освітніх веб-сайтів України.

Конкурсна комісія визнала кращими веб-сайти таких навчальних закладів: Аграрний коледж управління і права Полтавської ДАА, Борщівський агротехнічний коледж, Брацлавський агро економічний коледж ВНАУ, Буцацький коледж ПДАТУ, Вишнянський коледж Львівського НАУ, ВСП «Бердянський коледж ТДАТУ», ВСП «Новокаховський коледж ТДАТУ», ВСП НУБіПУ «Мукачівський аграрний коледж», Глухівський інститут Сумського НАУ, Івано-Франківський коледж Львівського НАУ, Коледж Сумського НАУ, Красноград-

ський технікум механізації с/г ім. Ф. Я. Тимошенка, Мирогощанський аграрний коледж, Могилів-Подільський технологічний технікум ВНАУ, Політехнічний коледж Луганського НАУ, Рівненський ДАК, Рогатинський ДАК, Стрийський коледж Львівського НАУ, Таращанський агротехнічний коледж ім. Героя Радянського Союзу О. Шевченка, Технологічно-економічний коледж Білоцерківського НАУ.

Окремо відзначимо переможців конкурсу веб-сайтів:

I місце — Технологічно-економічний коледж Білоцерківського НАУ <http://www.tec.in.ua/> (рис. 4);

II місце — Стрийський коледж Львівського НАУ <http://sclnau.com.ua/> (рис. 5);

III місце — Вишнянський коледж Львівського НАУ <http://www.vyshnya.in.ua/> (рис. 6) та Коледж Сумського НАУ <http://collegesnau.com/> (рис. 7).

За результатами аналізу веб-сайтів слід зазначити, що однозначно схвальним є створення у більшості аграрних ВНЗ I–II рівнів акредитації інформаційно-освітнього середовища, головним ядром якого стають електронні інформаційні ресурси, повнотекстові електронні бібліотеки. Адже комплексність, логічне поєднання традиційних й електронних ресурсів визначають успішне задоволення наукових, навчальних та інформаційних потреб як студентів, так і педагогічного колективу.

Позитивним у створенні веб-сайту як інформаційного ресурсу ВНЗ є: створення інформаційно-освітнього середовища; поширення передового педагогічного досвіду для покращення рівня і змісту викладеного матеріалу на сайті; підвищення власного фахового рівня; підвищення рівня володіння засобами інформаційних технологій; можливість зробити навчально-виховний процес більш гнучким; розміщення навчально-методичних матеріалів (програм, планів, контрольних запитань до заліку та/або екзамену, лекцій, практичних і зразків робіт, електронних версій посібників тощо); підтримка процесу неперервного підвищення рівня знань з інформаційних технологій для всіх форм навчання; допомога студентам, фахівцям та викладачам у самостійній роботі й підготовці до навчально-виховного

Рис. 4. Веб-сайт Технологічно-економічного коледжу Білоцерківського НАУ

Рис. 5. Веб-сайт Стрийського коледжу Львівського НАУ

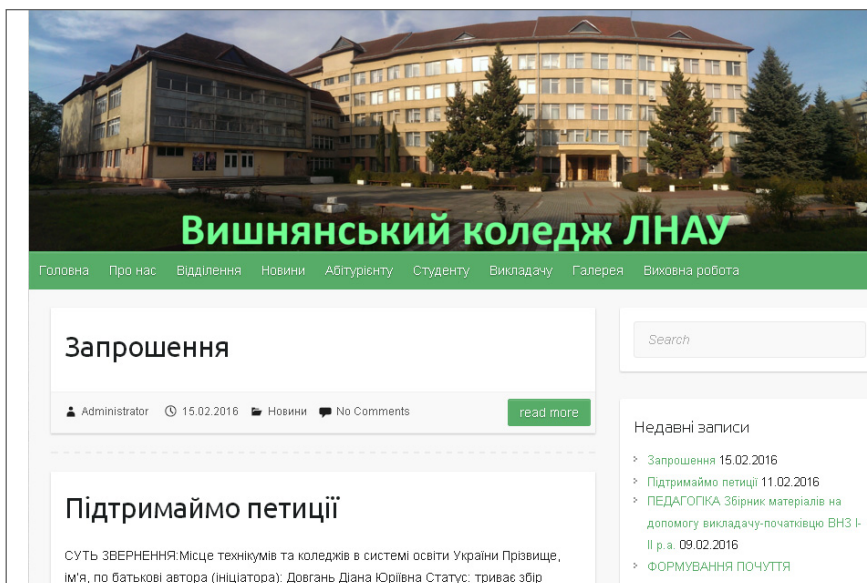

Рис. 6. Веб-сайт Вишнянського коледжу Львівського НАУ

Рис. 7. Веб-сайт коледжу Сумського НАУ

процесу; надання можливості на відстані отримувати навчальний матеріал, користуватися підтримкою викладача, спілкуватися з іншими студентами і викладачами.

Особливо варто відзначити веб-сайти: Стрийського коледжу Львівського НАУ, який має потужну електронну бібліотеку і на якому розміщено віртуальний тур по коледжу, організований за допомогою веб-камер в он-лайнному режимі; Рівненського державного аграрного коледжу, який має дочірній динамічний веб-сайт відділення програмування, потужний інтерактив та сучасний дизайн; Сосницького сільськогосподарського технікуму бухгалтерського обліку, позитивним рішенням якого є наявність створеного педагогічного кабінету у вигляді функціонуючого блогу для викладачів; Рожищенського технікуму Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С.З. Гжицького, який містить повноцінне он-лайн тестування зі спеціальностей; Коледжу Сумського НАУ, який зробив значний крок до організації дистанційної освіти, скориставшись платформою Moodle, а також має окремий сайт бібліотеки й електронний проект «Щоденник»; ВСП «Новокаховський коледж Таврійського ДАТУ», який має повноцінно функціонуючий динамічний сайт «Навчально-практичний центр»; Рогатинського державного аграрного коледжу, цікавим рішенням якого вияви-

лась організація електронної бібліотеки у вигляді форуму; Аграрного коледжу управління і права Полтавської ДАА, який має дочірні сайти — повноцінно функціонуючі динамічні електронні навчальні ресурси і дистанційні курси. На рис. 8 продемонстровано дистанційний курс «Основи алгоритмізації та програмування» (автор курсу: Кононець Н. В.) [6].

Але слід звернути увагу й на виявлені у процесі аналізу *недоліки*: багато сайтів, повноцінних функціонуючих інформаційних навчальних ресурсів, розміщені на безкоштовних хостингах (<http://www.ucoz.ua> або <http://www.ucoz.ru>) деякі сайти малоінформативні; майже на всіх сайтах відсутня карта сайту; не витримано єдиний стиль оформлення (типи, розміри шрифтів); порушу-

ються ергономічні вимоги; зустрічаються невідредаговані та невідформатовані тексти; відсутній зворотний зв'язок з відвідувачами сайту і повноцінний інтерактив; незручні навігаційні панелі, які викликають труднощі у їх використанні й пошуку інформації; переобтяженість сторінок інформацією, іноді некорисною, особливо це стосується головної сторінки; відсутність важливих банерів (МОН, Мінагрополітики тощо); відсутність електронних навчальних матеріалів для організації навчально-виховного процесу (розкладів занять, матеріалів для самостійної роботи тощо); присутність сторонньої реклами; інформація на сторінках розміщена у такому вигляді, що не індексується пошуковими системами; відсутність якісної графіки і її поєднання з іншими складовими сторінки.

Проведений конкурс, спрямований на підтримку діяльності сучасного навчального закладу, сприяв обміну досвідом зі створення й удосконалення веб-сайту, покращення його дизайну; приверненню уваги і зацікавленості науковців-аграріїв, фахівців агробізнес-структур, абітурієнтів, підвищенню їх інформаційної культури; використанню сучасних інформаційних ресурсів, технологій; виявленню «проблемних місць» та використанню інформаційних технологій для покращення якості навчального процесу й управління у ВНЗ; поширенню передового досвіду організації навчального процесу, ефективній організації науково-дослідної роботи; розширенню мережі інформаційних ресурсів для формування єдино-

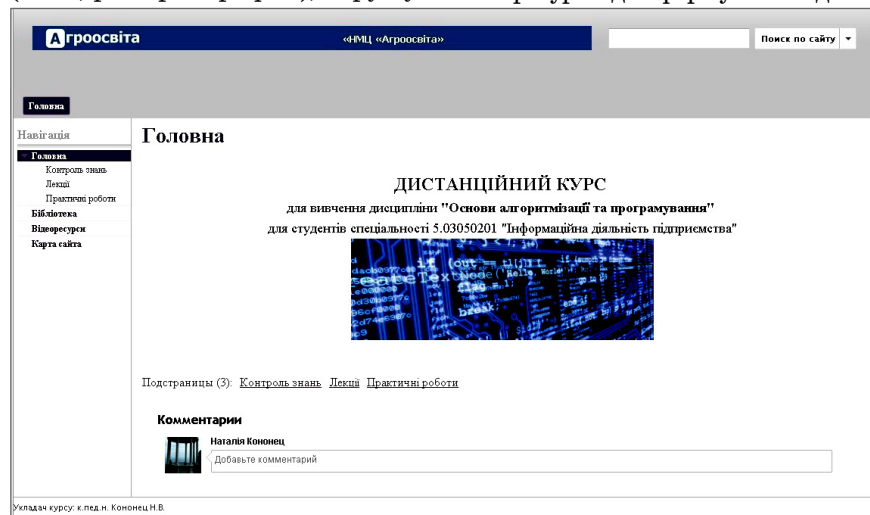

Рис. 8. Дистанційний курс «Основи алгоритмізації та програмування»

го інформаційного простору системи навчальних закладів України, створенню цілісної системи інформаційного й інфраструктурного забезпечення навчальної, наукової та інноваційної діяльності, забезпеченню функціональної повноти, організаційної розвиненості й охопленню всіх ланок інноваційного процесу; удосконаленню системи інформатизації навчального процесу і наданню доступної, достовірної, повної та об'єктивної інформації щодо діяльності ВНЗ I–II рівнів акредитації та професійної орієнтації молоді; приверненню уваги роботодавців.

Веб-сайт навчального закладу — це брама для знань, ідей і культури, які пропонують суттєву підтримку для самостійного прийняття рішень, культурного розвитку, наукових досліджень і безперервного процесу самоосвіти упродовж життя. Слід зазначити, що етап нерозуміння колективом педагогів і керівників коледжів необхідності створення веб-сайту і питань «Навіщо?» був дуже коротким. І керівники, і викладачі, і студенти швидко оцінили всі переваги роботи з інформаційними Інтернет-ресурсами. Нині повнотекстові електронні ресурси, які розміщуються на веб-сайтах коледжів, не тільки надають стовідсоткову книгозабезпеченість спеціальностей, а й використовуються викладачами як опорний матеріал для проведення інтерактивних занять і для ефективного організації ресурсно-орієнтованого навчання студентів, перехід до якого нині — вимога часу.

Результати конкурсу дають право рекомендувати керівникам ВНЗ I–II рівнів акредитації працювати у напрямку постійного вдосконалення веб-сайтів своїх навчальних закладів: робота над сучасним дизайном, динамічністю та інтерактивністю; удосконалення контенту сайту, особливо його навчально-методичної складової; наповнення електронної бібліотеки, якій доцільно присвятити хоча б окрему сторінку сайту; постійне поновлення інформаційного ресурсу; розміщення додаткових інформаційних сервісів і розкручування сайту тощо. Слід особливо зазначити, що втрачають у якості й у позитивному оцінюванні сайти, розміщені на безкоштовних хостингах. Вони засмічені рекламою та іншим непотребом. Тому керівництву навчальних закладів доцільно проводити роботу щодо розміщення сайтів на платних хостингах. Доцільно використовувати інші CMS системи (Joomla, Drupal тощо), зокрема тим навчальним закладам (13 із 118), які ще не мають свого сайту і коштів для їх професійного створення і підтримки.

Висновок. Викладене вище дозволяє дійти висновку, що соціальна значущість процесу створення, підтримки та функціонування інтерактивних, динамічних, зі зручною структурою і навігацією, інформаційно наповнених веб-сайтів ВНЗ I–II рівнів акредитації України і їх перетворення в потужні інформаційні ресурси, які поєднують в собі функції традиційних методів навчання і педагогічних інновацій, беззаперечно. Місія таких інформаційних ресурсів полягає в тому, щоб всебічно сприяти оперативному забезпеченню молоді, що навчається, максимально повною інформацією, формуючи в майбутніх фахівців готовність до роботи в умовах інформаційного суспільства. Зазначимо, що конкурс сайтів продовжуються, коледжі вдосконалюють їх, наступний етап планується у 2016 році. Це є одним із головних кроків на шляху до якісної аграрної освіти й до освіти впродовж усього життя.

* * *

Кононець Н. В. Веб-сайт как информационный ресурс учебного заведения — шаг к качественному образованию

Аннотація. В статье анализируются результаты проведения конкурса на лучший сайт среди аграрных вузов I–II уровней аккредитации и качественный уровень веб-сайтов. Определено понятие веб-сайта учебного заведения, требования к нему. Охарактеризованы преимущества и недостатки веб-сайтов учебных заведений, определены рекомендации руководителям вузов по их усовершенствованию.

Ключевые слова: веб-сайт, информационный ресурс, аграрное учебное заведение, аграрное образование, ресурсно-ориентированное обучение.

* * *

Kononets N. Web-site information as a resource of school — step to quality education

Abstract. The article analyzes the results of the competition for the best website among agricultural universities I-II levels of accreditation and quality of websites. The author defines the concept of the website of the institution, the requirements for the website. Described the advantages and disadvantages of websites agricultural universities, recommendations identified the leaders of higher education institutions to improve the web.

Key words: web-site, information resource, agricultural school, agricultural education, resource-based learning.

Література

1. Биков В. Ю. Методологічні та методичні основи створення і використання електронних засобів навчального призначення / Биков В. Ю., Лапінський В. В. // Комп'ютер у школі та сім'ї. — №3. — 2012. — С. 3–6.
2. Гуржий А. М. Теоретичні напрями інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів / А. М. Гуржий // Педагогічна і психологічна науки в Україні. Збірник наукових праць до 15-річчя АПН України у 5 томах. / Том 5. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. — К.: Педагогічна думка, 2007. — 392 с.
3. Жук Л. Г. Интернет-технологии как средство организации самостоятельной работы студентов технических вузов (на материале обучения иностранному языку): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.03 / Жук Л. Г. — Санкт-Петербург, 2006. — 192 с.
4. Карташова Л. А. Електронний освітній ресурс як засіб підтримки навчання інформаційних технологій майбутніх філологів / Л. А. Карташова // Проблеми сучасного підручника. — №12. — К., 2012. — С. 421–427.
5. Кононець Н. В. Педагогічні інновації вищої школи: ресурсно-орієнтоване навчання / Наталія Кононець // Педагогічні науки: зб. наук. праць. — Полтава, 2012. — Вип. 54. — С. 76–80.
6. Кононець Н. В. Створення дистанційних курсів для ресурсно-орієнтованого навчання дисциплін комп'ютерного циклу в коледжі / Кононець Наталія // Матеріали Міжнародної конференції «Неперервна освіта в педагогічних ВНЗ: стан, проблеми, перспективи», (Умань, 24 квітня 2015 р.). — Умань, 2015. — С. 55–58.
7. Матвеева С. А. Сайт як жанр Інтернет-комунікацій (на матеріалі персональних сайтів учених): дис. ... канд. філол. наук: 10.02.15 / Матвеева Світлана Анатоліївна. — Луганськ, 2006. — 212 с.
8. Пальчук, М. І. Веб-ресурс навчального закладу як обов'язкова складова освіти / М. І. Пальчук // Культура народів Причорномор'я. Десятий спеціалізований бібліотечний випуск. Т. 2. — Симферополь: Межвузовский центр «Крым», 2007. — № 100. — С. 122–126.
9. Романюк Ю. В. Етапи розробки навчального веб-сайту як засобу формування у майбутніх інженерів навичок читання англійських текстів / Ю. В. Романюк Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції «Пріоритетні напрями підготовки вчителя іноземної мови у контексті вимог Болонського процесу». — Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2011. — С. 129–130.
10. Яшина Т. С. Оценка качества образовательных веб-сайтов как фактор развития единого информационного образовательного пространства: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Яшина Т. С. — Воронеж, 2005. — 205 с.